

Alanya'da ünlü Damlatas mağarası

nozlu tersane binası, iç içe üç ayrı bölümden oluşan ve denize beş kapısı bulunan kalesi, önce I. Alâeddin sonra da Kanûnî tarafından yaptırılan Kale Camii, aşağı kaledeki Bedreddin Camii ve Kızılkulesi, Akşebe Sultan Mescidi ve Türbesi, 1720'de Nevşehirli Damad İbrâhim Paşa tarafından yaptırılan Alanya Feneri ve şehri çeviren surlarla bugün Alanya ilçesinin sınırları içinde bulunan ve 629'da (1231-32) I. Alâeddin Keykubad'ın yaptırdığı Alara Hanı sayılabilir.

Alanya ilçesinin merkez bucağından başka Demirtaş adlı bir bucağı daha vardır. 1545 km² genişliğindeki Alanya ilçesi sınırları içinde 1985 sayımının sonuçlarına göre 87.080 nüfus yaşamaktaydı.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, MAD, nr. 16029; BA, MD, nr. 16, s. 7/13, 8/14, 64/133; BA, TD, nr. 166, s. 613-628; İbn Bîbî, *el-Evâmîrü'l-'alâ'iyye* (nşr. Adnan S. Erzi), Ankara 1956, s. 235-249; Ebû'l-Ferec, *Târih*, I, 75; II, 516; İbn Battûta, *Seyahatnâme*, I, 311; Pîrî Reis, *Kitâb-ı Bahriye*, İstanbul 1935, s. 762-763; Kâtip Çelebi, *Cihan-nümâ*, İstanbul 1145, s. 611; Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, IX, 294-299; Reinaud, *Géographie d'Aboulféda*, II/2, s. 135; Cuinet, I, 866-872; İ. Hakkı Konyalı, *Alanya*, İstanbul 1946; S. Lloyd — D. S. Rice, *Alanya ('Alâ'iyye)*, London 1959; Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri; Index Géographique du Répertoire Chronologique d'Épigraphe Arabe*, Caire 1975, s. 7; S. Runciman, *Haçlı Seferleri Tarihi* (trc. Fikret İşıltan), Ankara 1987, III, 382; Tuncer Baykara, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I: Anadolu'nun İdari Taksimatı*, Ankara 1988, s. 49, 69-70, 72, 119; a.mlf., "Alaiye'de Bazı Yeni Kitabeler", *TED*, sy. 12 (1982), s. 579-586; Aysıl Tükel, "Alara Han'ın Tanıtılması ve Değerlendirilmesi", *TTK Belleten*, XXXIII/132 (1969), s. 429-491; Besim Dalkot — Mükrimin Halil Yınanc, "Alâiye", *İA*, I, 286-289; Fr. Taeschner, "Alanya", *EI²* (İng.), I, 354-355.

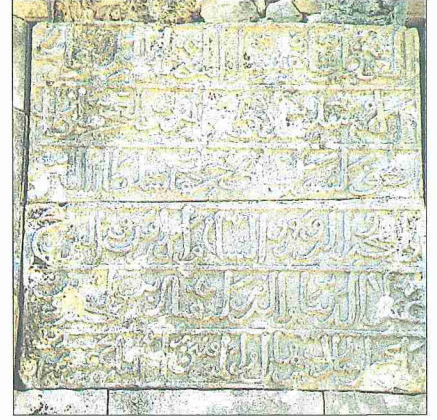
İDRİS BOSTAN

ALARAHANI

Alanya - Antalya arasında bulunan Selçuklu dönemine ait han.

Alanya'nın batısında Antalya-Alanya karayolunun takriben 104. kilometresinden sola ayrılan yolun 8. kilometresinde, Akdeniz'e dökülen Alara çayının kenarında yer alan Alara Hanı, eski Alanya-Konya kervan yolunun başlangıcında ilk konaklama yeri olarak önem taşıyordu. Kitâbesine göre 629 (1231-32) yılında Alâeddin Keykubad tarafından yaptırılmıştır. Bizzat sultan tarafından yaptırıldığı için "sultan hanları"ndan sayılmakla birlikte planı itibariyle onlardan çok farklıdır. Sultan hanlarının plan şemasında daima açık avlu ve kapalı hol bölümleri bulunduğu halde bu hanın mekânları dikdörtgen şeklindeki bir plan içinde, kapalı bölüm ile açık avlu fonksiyonları tek merkez etrafında iç içe olmak üzere tasarlanmıştır. Anadolu kervansarayları arasında Afşin ve Tercan gibi birkaç örnekle beraber ayrı bir grup oluşturan Alara Hanı, bu grubun en önemli örneği olarak günümüze ulaşmış ve son yıllarda restore edilmiştir. Bir görüşe göre Alara Hanı'nın değişik planda yapılmasının sebebi, özellikle Alâeddin Keykubad'ın Alanya yolculukları sırasında maiyetiyle birlikte dinlenmesi için inşa edilmiş olmasıdır.

Han büyük ölçüde kesme taşla yapılmış, yamaca bakan taraflarında ise kısmen moloz taş kullanılmıştır. Merkezî bölümde dar bir koridor etrafında sıra ile bir eyvan, bir oda düzeni görülür ki buranın hanın asıl konaklama bölümünü teşkil ettiği açıkça belli olmaktadır. Koridorun üzeri açık görünmekte ise de bunun aslında boydan boya bir beşik tonoz ve belki ışıklıklarla örtülmüş ol-

Alara Hanı kitâbesi

duğu anlaşılmaktadır. Bu merkezî konaklama bölümünün etrafını her yönden iki sıra halinde tonozlu mekânlar çevirir. Bunlardan dış sıranın ahır, iç sıranın ise yük ve hizmetkârlar için genel bir bölüm olduğu sanılmaktadır. Giriş tarafında hem merkezî konaklama mahalline, hem de çevre koridorlara geçiş sağlayan ara bölümler bulunur. Kapıdan hemen sonra süslü tonozu ile çeşme eyvanı, diğer yanda da mescid yer alır. Pâyelere dayalı aslan başı şeklindeki konsolların ise kandillik oldukları anlaşılmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

K. Erdmann, *Das Anatolische Karavansaray des 13. Jahrhunderts*, Berlin 1961, I, 21 vd.; Kemal Özergin, "Anadolu Selçuklu Kervansarayları", *TD*, sy. 20 (1965), s. 149 vd.; Aysıl Tükel, "Alara Han'ın Tanıtılması ve Değerlendirilmesi", *TTK Belleten*, XXXIII/132 (1969), s. 429-491; a.mlf., "Anadolu'da Eşodaklı Selçuklu Hanları", *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi*, II/2, Ankara 1976, s. 187 vd.; Ataman Demir, "Anadolu Selçuklu Hanları: Alara Han", *İlgü*, LI, İstanbul 1987, s. 18-23.

ARA ALTUN

Alara Hanı'nın cepheden görünüşü